

Wat betekent het CBF-Keur voor het Nederlands publiek?

Rapportage van:

Irene Mol
Stichting Pequeno
pequeno@planet.nl

en

René Bekkers
Werkgroep Filantropische Studies
Vrije Universiteit Amsterdam
R.Bekkers@fsw.vu.nl

Februari 2009

Achtergrond

In dit rapport staat de kennis van Nederlanders over het CBF-Keur voor goede doelen centraal. Uit een door René Bekkers in opdracht van stichting Pequeno uitgevoerd onderzoek naar de kennis over het CBF-Keur uit 2006 is gebleken dat het publiek niet goed weet wat de controle van het CBF op de keurmerkhouders precies inhoudt. Om nog helderder te krijgen wat het Nederlandse publiek nu precies denkt dat het CBF wel en niet controleert, zijn de vragen daarover in dit onderzoek wat scherper gesteld dan dat in 2006 het geval was. Daarnaast zijn in dit onderzoek enkele vragen toegevoegd die betrekking hebben op de positie van het CBF ten opzichte van de overheid en binnen het krachtenveld van de civil society. Stichting Pequeno vindt het belangrijk om onafhankelijk onderzoek naar het CBF voort te zetten om te peilen of er veranderingen optreden in de mate van kennis bij het Nederlandse publiek over het CBF in het algemeen en specifiek over datgene wat men denkt dat het CBF controleert bij fondsenwervende goede doelen die het CBF-Keurmerk mogen voeren.

Data en methode

Het voor Pequeno uitgevoerde onderzoek liep mee in het recente 'Geven in Nederland'-onderzoek, dat in mei 2008 door TNS/NIPO is afgenomen onder 1773 Nederlanders. De resultaten van het GIN-onderzoek worden in het voorjaar van 2009 gepubliceerd. In de GIN-vragenlijst is de vraag opgenomen of de respondenten het CBF-Keur kennen (nee/ja). Daarnaast zijn in opdracht van Stichting Pequeno de volgende vragen gesteld over het CBF-Keur voor goede doelen.

Wat is uw mening over de volgende stelling?

		<i>Ja</i>	<i>nee</i>	<i>weet niet</i>
1.	Ik geef eerder aan een organisatie met een CBF-keurmerk dan aan een organisatie zonder CBF-keurmerk.			

Dan volgen nu een aantal stellingen over het CBF-kenmerk, die juist of onjuist kunnen zijn. Zijn de volgende stellingen volgens u juist of onjuist? Als u niet weet of de stelling juist of onjuist is, vul dan 'weet niet' in.

Veel organisaties met CBF-keurmerk zamelen geld in voor externe projecten.

		<i>juist</i>	<i>onjuist</i>	<i>weet niet</i>
2.	Stelling: Het CBF bezoekt deze projecten om te controleren of zij dit geld daadwerkelijk hebben ontvangen.			
3.	Het CBF toetst ter plaatse bij deze projecten of zij het geld besteden aan het doel waarvoor is ingezameld.			
4.	Het CBF toetst ter plaatse of deze projecten het geld effectief besteden.			
5.	Het CBF is geen overheidsinstelling.			
6.	Aan het verkrijgen en behouden van een CBF-keurmerk zijn kosten verbonden.			
7.	In het CBF-bestuur zitten personen die belangen van goede doelen met een keurmerk vertegenwoordigen.			
8.	De gekeurde goede doelen hebben mede bepaald wat de criteria zijn waarop ze een keurmerk ontvangen.			

Stelling 1 is geformuleerd als een meningsvraag. De overige stellingen zijn geformuleerd als kennisvragen. Deze stellingen zijn geformuleerd in nauw overleg tussen Irene Mol van stichting Pequeno, Hotze Lont en Adri Kemps van het CBF, en René Bekkers. Het zijn allemaal kennisvragen waar een juist of onjuist antwoord op te geven is. Er is binnen het overleg rekening gehouden met een evenwichtige verhouding tussen het aantal juiste (4) en onjuiste (3) antwoorden.

Stellingen 2, 3 en 4 gaan over de controle door het CBF op de externe projecten genoemd in de inleiding op de vragen. Zoals tabel 1 aangeeft zijn ze alle drie onjuist. Het CBF controleert de fondsenwervende instellingen in Nederland, en bezoekt niet de externe projecten die deze instellingen financieren ter plaatse om de besteding van de geworven gelden te controleren. Deze stellingen zijn geformuleerd in plaats van de stelling in het vorige onderzoek, "Het betekent dat projecten, waarvoor is geworven, ook werkelijk geld hebben ontvangen." Stellingen 5, 6, 7 en 8 gaan over de positie van het CBF ten opzichte van de overheid en de goede doelen organisaties. Ze zijn alle vier juist, zoals tabel 1 laat zien.

Tabel 1. De kruisjes geven aan wat de goede antwoorden zijn op de gestelde kennisvragen

	Stellingen als kennisvragen	Juist	onjuist	weet niet
2	Het CBF bezoekt deze projecten om te controleren of zij dit geld daadwerkelijk hebben ontvangen.		X	
3	Het CBF toetst ter plaatse bij deze projecten of zij het geld besteden aan het doel waarvoor is ingezameld.		X	
4	Het CBF toetst ter plaatse of deze projecten het geld effectief besteden.		X	
5	Het CBF is geen overheidsinstelling.	X		
6	Aan het verkrijgen en behouden van een CBF-keurmerk zijn kosten verbonden.	X		
7	In het CBF-bestuur zitten personen die belangen van goede doelen met een keurmerk vertegenwoordigen.	X		
8	De gekeurde goede doelen hebben mede bepaald wat de criteria zijn waarop ze een keurmerk ontvangen.	X		

De stellingen zijn opgenomen in de 'Geven in Nederland'-vragenlijst, die in Mei 2008 door 1773 Nederlanders uit het NIPOBASE panel van TNS/NIPO is ingevuld. Het panel is vrijwel representatief voor de Nederlandse bevolking op de kenmerken geslacht, opleiding, leeftijd, gezinssamenstelling, beroepsactiviteit, aantal werkuren, en regio van de woonplaats. Om kleine afwijkingen in de steekproef naar deze kenmerken te corrigeren zijn de analyses gewogen. Qua etniciteit is het panel niet representatief. De steekproef bestaat voor 96% uit respondenten die zelf in Nederland geboren en voor 90% uit respondenten wiens ouders in Nederland geboren zijn. Slechts 1,8% is zelf of heeft ouders die in niet-westerse landen geboren zijn. Minderheden zijn dus ondervertegenwoordigd.

De bekendheid van het CBF-Keur

Voordat de respondenten de vragen over de betekenis van het CBF-Keur kregen voorgelegd, hebben ze antwoord gegeven op de vraag: "Kent u het CBF-Keur?" Deze vraag is door 42,8% van de Nederlanders met 'ja' beantwoord. Dat is een verdere stijging met 3,8% sinds 2006, toen 38,9% van de Nederlanders het keur kende. In 2002 was het percentage nog 33,7% (Bekkers, 2006). De bekendheid van het CBF is dus verder toegenomen in de laatste twee jaar. Toch kennen sinds het ontstaan van het CBF-Keur in 1996 slechts 4 op de 10 Nederlanders het keurmerk.

De vraag of men eerder geeft aan een organisatie met een CBF-keurmerk dan aan een organisatie zonder CBF-keurmerk is door die respondenten die het CBF zeggen te kennen als volgt beantwoord:

Wat is uw mening over de volgende stelling?

	Stelling als meningsvraag	Ja	nee	weet niet
1	Ik geef eerder aan een organisatie met een CBF-keurmerk dan aan een organisatie zonder CBF-keurmerk.	70.5%	17.7%	11.9%

Samenvattend: wie het CBF-Keur kent heeft in de regel een voorkeur voor organisaties met het CBF-Keur.

Hoe accuraat is het beeld van de inhoud van het CBF-Keur onder het Nederlands publiek?

In tabel 2 zijn zowel de antwoorden van diegenen die het CBF-Keur zeggen te kennen als van diegenen die het CBF-Keur niet kennen opgenomen. Het Nederlands publiek blijkt niet goed bekend te zijn met de inhoud van de eisen die het CBF-Keur stelt aan fondsenwervende organisaties, zo blijkt uit de cijfers in de derde kolom van tabel 1. Op elk van de kennisvragen zegt een meerderheid variërend van 59% tot 72% van de Nederlanders het antwoord niet te weten.

Tabel 2. Antwoorden op 7 kennisvragen over het CBF-Keur van alle respondenten

	^a onjuist antwoord	^b juist antwoord	weet niet
2. Het CBF bezoekt deze projecten om te controleren of zij dit geld daadwerkelijk hebben ontvangen.	32.7	7.9	59.4
3. Het CBF toetst ter plaatse bij deze projecten of zij het geld besteden aan het doel waarvoor is ingezameld.	31.6	8.5	59.8
4. Het CBF toetst ter plaatse of deze projecten het geld effectief besteden.	27.6	10.9	61.5
5. Het CBF is geen overheidsinstelling.	9.0	25.4	65.6
6. Aan het verkrijgen en behouden van een CBF-keurmerk zijn kosten verbonden.	12.7	15.3	72.0
7. In het CBF-bestuur zitten personen die belangen van goede doelen met een keurmerk vertegenwoordigen.	10.5	23.0	66.6
8. De gekeurde goede doelen hebben mede bepaald wat de criteria zijn waarop ze een keurmerk ontvangen.	10.0	23.5	66.5

^a Percentage dat het onjuiste antwoord gaf op de betreffende stelling.

^b Percentage dat het juiste antwoord gaf op de betreffende stelling.

Degenen die de antwoorden wel zeggen te weten geven op vier van de kennisvragen in meerderheid het juiste antwoord. Dit zijn de stellingen 5 tot en met 8. Het vaakst (25,4%) heeft het publiek het juiste antwoord gegeven op de stelling dat het CBF geen overheidsinstelling is. Dat neemt niet weg dat in totaal 74.6% van de Nederlandse burgers niet op de hoogte is van het feit dat het CBF geen overheidsinstelling is.

Voor wat betreft de eerste drie stellingen is het percentage respondenten dat het juiste antwoord geeft klein. Het publiek denkt relatief vaak onterecht dat het CBF externe projecten van goede doelen bezoekt om de besteding van gelden te controleren. Slechts 1 op de 10 Nederlanders weet dat het CBF niet ter plaatse controleert of het geld effectief is besteed. 31.6% van de respondenten denkt dat het CBF bij de projecten toetst of het geld wordt besteed waarvoor het is ingezameld. En 59.8% weet op deze stelling het juiste antwoord niet te geven. Slechts 8.5% weet dus dat het CBF niet ter plaatse controleert of het geld werkelijk aan de projecten wordt besteed waarvoor het is geworven.

Slechts 15.3% van de Nederlanders weet dat er kosten verbonden zijn aan het voeren van een CBF-Keur. Minder dan een kwart van de respondenten weet dat in het bestuur van het CBF personen zitten die belangen van goede doelen met een keurmerk vertegenwoordigen (23%) en dat de gekeurde goede doelen mede de criteria bepalen waarop ze een keurmerk ontvangen (23.5%).

Hoe zit het met de kennis over de inhoud van het CBF-Keur onder diegenen die het CBF-keur kennen?

Wat weten Nederlanders die het CBF-Keur zeggen te kennen er eigenlijk over? Hebben degenen die het CBF-Keur kennen wel een accuraat beeld van het keurmerk?

Het percentage dat 'weet niet' antwoordt op de kennisvragen is vrij hoog: het varieert van 34.2% tot 52.3%. M.a.w. ook degenen die het CBF-Keur kennen zeggen regelmatig onbekend te zijn met de inhoud van het CBF-Keur.

Tabel 3. Antwoorden op 7 kennisvragen van degenen die het CBF-Keur kennen

	Juist antwoord	Onjuist antwoord	Weet niet
Het CBF bezoekt deze projecten om te controleren of zij dit geld daadwerkelijk hebben ontvangen.	15.4	50.4	34.2
Het CBF toetst ter plaatse bij deze projecten of zij het geld besteden aan het doel wavoor is ingezameld.	16.5	48.5	35.0
Het CBF toetst ter plaatse of deze projecten het geld effectief besteden.	20.6	42.0	37.4
Het CBF is geen overheidsinstelling.	45,9	14.1	40.0
Aan het verkrijgen en het behouden van een CBF-keurmerk zijn kosten verbonden.	27,7	20,0	52,3
In het CBF-bestuur zitten personen die belangen van goede doelen met een keurmerk vertegenwoordigen.	36,2	18,2	45,4
De gekeurde goede doelen hebben mede bepaald wat de criteria zijn waarop ze een keurmerk ontvangen.	38,1	17,1	44,8

Tabel 3 geeft weer dat vaak een onjuist antwoord op de kennisvragen wordt gegeven door die respondenten die het CBF-Keur kennen. Dit geldt met name voor de stellingen over de controle op de bestedingen aan externe projecten. Op de stelling dat het CBF externe projecten bezoekt om te controleren of zij geworven gelden daadwerkelijk hebben ontvangen zegt de helft van degenen die het CBF-Keur kennen 'ja' en ruim 34% weet het antwoord niet, terwijl het CBF dit niet controleert.

Onder degenen die het CBF-Keur zeggen te kennen geeft 28.1% op geen enkele stelling het juiste antwoord. Slechts 2.1% geeft het juiste antwoord op alle vragen. Van de kenners van het CBF geeft 18.3% als antwoord 'weet niet' op alle kennisvragen. Wie het CBF-Keur kent geeft op gemiddeld 2..10 van de 7 stellingen een onjuist antwoord.

Samenvattend: Wie het CBF-Keur kent denkt dat er meer controle plaatsvindt dan er in werkelijkheid plaatsvindt.

Kennis over het CBF-Keur en vertrouwen in goede doelen

Het vertrouwen dat Nederlanders hebben in goede doelen is nauw verbonden met de antwoorden die zij geven op de kennisvragen over het CBF-Keur, zo blijkt uit tabel 4. Wie 'geen' of 'weinig' vertrouwen heeft in goede doelen (21.2% van de Nederlanders) geeft minder vaak juiste antwoorden op de kennisvragen over het CBF-Keur dan wie een 'matig' (43.4% van de Nederlanders) en 'redelijk veel' of 'erg veel' (35.4% van de Nederlanders) vertrouwen heeft in goede doelen. Van de Nederlanders met redelijk of erg veel vertrouwen in goede doelen geeft 54.5% minstens één goed antwoord op de vier kennisvragen. Dat is twee keer zoveel als onder de Nederlanders met geen of weinig vertrouwen, van wie slechts 26.7% minstens één juist antwoord geeft.

Tabel 4: Vertrouwen in goede doelen van kenners en niet kenners van het CBF-Keur

	Helemaal geen	Weinig	Matig	Redelijk veel	Veel
Kenner	2,4	12,1	40,7	43,3	1,4
Niet kenner	6,3	19,8	45,4	28,1	0,3

Vertrouwen in goede doelen hangt ook samen met de overschatting van de controle op goede doelen door het CBF-Keur. Van degenen die redelijk of erg veel vertrouwen hebben in goede doelen, geeft 59% minstens één onjuist antwoord op de kennisvragen. Onder degenen met een matig vertrouwen is dat 40.8%, en onder degenen met geen of weinig vertrouwen is dat 26.3%. Met andere woorden: wie meer vertrouwen heeft in goede doelen weet meer over de inhoud van het CBF-Keur, maar denkt tegelijkertijd dat de controle op goede doelen groter is dan zij in werkelijkheid is.

Tabel 5. Eerder geven aan in relatie tot vertrouwen in goede doelen

	Vertrouwen in goede doelen		
	<i>geen - weinig</i>	<i>matig</i>	<i>redelijk - veel - erg veel</i>
Eens met stelling 'Ik geef eerder aan een organisatie met een CBF-keurmerk dan aan een organisatie zonder CBF-keurmerk'	21,5	39,1	53,0

Alle verschillen zijn significant bij een onzekerheidsmarge van 5%

Conclusie

Slechts 4 op de 10 Nederlanders (42,8%) zegt het CBF-Keur te kennen. Degenen die bekend zijn met het CBF-Keur hebben een duidelijke voorkeur voor organisaties met het CBF-Keur. Een grote meerderheid van de Nederlanders blijkt echter erg weinig te weten waar het CBF-Keur voor staat. De werkelijke controle op bestedingen van giften aan organisaties die externe projecten financieren wordt overschat door mensen die het CBF-Keur kennen.

De overschatting van de controle op goede doelen hangt samen met het vertrouwen dat Nederlanders hebben in goede doelen. Wie meer vertrouwen heeft in goede doelen, denkt dat het CBF op meer punten controleert dan het in feite doet. Het vertrouwen in goede doelen hangt ook samen met juiste kennis over het CBF-Keur.

Deze conclusies liggen in het verlengde van een eerder onderzoek naar de kennis van de inhoud van het CBF-Keur (Bekkers, 2007) en naar de kennis van consumenten over de inhoud van keurmerken in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken (Van der Valk en Van der Zeijden, 2002). Uit dat onderzoek, waarin ook het CBF-Keur figureerde, kwam ook naar voren dat consumenten de mate van controle van keurmerken in het algemeen overschatten.

Literatuur

Bekkers, R. (2003). "Trust, Accreditation, and Philanthropy in the Netherlands". *Nonprofit & Voluntary Sector Quarterly*, 32, 596-615.

Bekkers, R. (2006). 'The Benefits of Accreditation for Fundraising Nonprofits'. Paper presented at the 35th Annual Conference of the Association for Research on Nonprofit and Voluntary Action, November 16-18, 2006, Chicago.

Bekkers, R. (2007). 'Kennis over het CBF-Keur, vertrouwen in goede doelen en geefgedrag'. Rapportage voor Stichting Pequeno.

Van der Valk en Van der Zeijden (2002). Keurmerken, erkenningsregelingen en certificaten: Klare wijn of rookgordijn? EIM: Zoetermeer.